

До Членовете на Граждански съвет към ВСС

С Т А Н О В И Щ Е

От СНЦОП "Обединение на свободните адвокати",
ЕИК 205846611,

Седалище и адрес на управление:

Гр. София, бул. "Васил Левски" № 38, ет.2

чрез председателя на УС адв. Иванка Георгиева

Уважаеми дами и господа – представители на организациите-членове на ГС към ВСС,

Прилагаме настоящото становище по отношение на направените предложения от Камарата на следователите за промени на НК.

Предложени са промени на основни принципи в наказателното право засягащи наказанията и възрастта, на която гражданите могат да бъдат приемани за наказателноотговорни, които предложения практикуващите в областта на наказателното право адвокати-членове на сдружението определят като законово и житейски напълно неприемливи.

Направени са предложения за завишаване на наказания в редица текстове на НК без посочване на конкретни причини и обосноваване на вдигане на размера на наказанието „лишаване от свобода“.

Част от направените предложения имат правна и житейска обосновка, които СНЦОП "Обединение на свободните адвокати" (ОСА) подкрепя, други – оспорваме. Съображенията ни са изложени по-долу.

1. Категорично възразяваме срещу направеното предложение за отмяна на чл.23 от НК където е направено предложение вместо наказанията да се кумулират, същите да бъдат изтърпявани отделно едно от друго. Като мотив е посочено, че този начин на изпълнение на наказанията би довел в по-голяма степен до възпиране на извършване на престъпления и би се възстановило чувството за справедливост в обществото.

Ние споделяме възгледа, че такава промяна е генерално различна от съществуващия правен ред за налагане и изпълнение на наказанията. Направеното предложение е в противоречие с чл.36 от НК, а именно: Законът определя наказанието да бъде налагано с цел да поправи и превъзпита осъдения към спазване законите и добрите нрави; да въздейства предупредително върху дееца и да му отнеме възможността да извърши други престъпления, както и да въздейства предупредително върху други членове на обществото. Законодателят на първо място е предвидил превъзпитанието на дееца. Кумулирането на наказания не би могло да подпомогне процеса на превъзпитание, а ако такъв принцип бъде възприет, то ще бъдат задържани осъдените за максимално време в условията на среда само с други лица, извършили престъпления и по този начин деецът ще бъде държан далеч от възможност за въздействие от страна на общество и семейство.

Сега действащият закон е предвидил по преценка на съда, когато най-тежкото наказание се явява несъразмерно на извършеното, да увеличи наложеното наказание с $\frac{1}{2}$ - чл.24 от НК.

Не увеличаване на наказанията биха предпазили обществото от извършване на престъпления, а множество други фактори: превенция на престъпленията, бързо и ефикасно правосъдие, възможности за излежалите присъдите си осъдени лица да се реинтегрират в обществото. Не на последно място трябва да се обърне внимание на факта, че в последните години са съществено ограничени ресурсите за реинтеграция в местата за лишаване от свобода; намалена е възможност за осигуряване на подходяща работа, за осигуряване на нормална здравословна храна, възможностите за упражняване на спорт и образователно обучение на лишените от свобода, като в обществото не се говори за значителното влошаване на условията на живот на осъдените в държава-членка на ЕС.

За такава законодателна промяна следва да се направи обществено обсъждане с всички държавни институции и организации, свързани с темата.

2. Предложението за промяна в чл.30 ал.1 от НК е направено само на база за „либералния подход при определяне на наказанията“, което считаме, че не е достатъчна обосновка защо срокът от 5 години да бъде увеличен. От предложението не става ясно и с колко месеци и/или години да бъде увеличен.

3. Категорично се противопоставяме на направеното предложение да се промени чл.31 ал.2 от НК като се намали възрастта на наказателноотговорните лица от 14 на 12 години.

Обосновката на предложителите включва наблюденията за съществуваща агресия в училищата, твърди се че децата се чувстват безнаказани, като множество (колко и кои) психолози твърдели, че съвременните деца са по-осъзнати и информационно задоволени от предишните поколения. Дават се примери със законодателства с други европейски страни.

На първо място, такава промяна не би могла да бъде осъществена само в областта на наказателното право, а следва да се промени цялостно законодателството относно правата и задълженията на лицата на тази възраст. Такъв вид законодателно изменение не следва и не би могло да се осъществи без необходимото обществено обсъждане.

Считаме, че намаляването на възрастта за носене на наказателна отговорност не би възпрепятствала извършването на престъпления в училищата или на улицата от такива малолетни лица, а само би усложнило работата на възпитателните организации с техните противообществените прояви. Грижата за израстването на децата е цялостна и тя следва да наблегне на възпитанието и превенцията, а не на наказанията в период, когато едно дете на 12 г. е все още физиологично дете, а психиката му – съвършено неукрепнала и неразвита в осъзнаване като какъв индивид се развива и какъв тип поведение се очаква да има още преди настъпване на официалното тийнейджърство. Наказвайки го като възрастен и вкарвайки едно физиологично все още дете в заведение за изтърпяване на наказание, отделянето на такова дете от средата на връстниците му, в която то се съизмерва с поведението на останалите, би могло единствено да завиши усещането му за предопределеност да бъде аутсайдер, на усещането за нормалност на такова разделение на обществото и дори – за формиране на напълно погрешни представи какви са нормалните пътища за модели на поведение и за съзряване в юношеството.

В този период на детството им (все още) предимно от специализираните държавни институции и организации зависи в какви условия учениците следва да израстват; какъв е родителският капацитет на близките им; какъв е достъпът им до образование, спорт; как е осигурена възможността при нужда да получат подпомагане от детско-юношески психолози и друг вид специализирани педагози, които да направят прехода им към зрелостта плавен. В голяма степен именно правоприлагащите органи носят най-голямата отговорност и дължат на децата ни осигуряване на сигурност училища без продажба на наркотични вещества, ред и

спокойствие на улицата; надзор и действащи мерки срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и следва да следят за отношението на и съдействието от страна на семействата им. Спорно е твърдението, че съвременните деца били по-осъзнати, защото волево израстване е силно затруднено в море от информация, с която несъмнено са затрупани сегашните деца. Твърдението, че за всяко дете ще има индивидуална експертиза би била приемлива, ако са налице достатъчно и добре подготвени експерти в тази област. Намалването на възрастта за носене на наказателна отговорност би могло да доведе до по-голямо количество осъдени лица, на които не бихме могли да предложим нито приемливи места за лишаване от свобода, спрямо нуждите на едно дете; нито психологическа и материална подкрепа от която един несъзрял физически, интелектуално и емоционално индивид има нужда, нито подходящо по вид и обем образование за по-нататъшна реинтеграция както в обществото. Да не говорим за това как би се отразило завинаги на детската психика откъсването от семейството и любовта на близките в най-проблемният период от тяхното осъзнаване.

3. За нас не става ясно какво точно се предлага за промяна в чл.37, ал.1 т.7 от НК. И до сега в срока на отнемане на право на управление на МПС осъденото лице няма възможност да се яви на изпит за придобиване на правоспособност, а тази възможност възникваше едва след изтичане на срока.

4. Не е обоснована промяната в чл.78а от НК, тъй като считаме, че предвиденото в закона наказание от хиляда до пет хиляди лева е съответно на деянията, които попадат в хипотезата на чл.78а. Също така считаме, че наказанието лишаване от права правилно е предвидено за конкретни текстове, тъй като това наказание е специфично за различни престъпления.

5. Резонно е предложението за промяна в чл. 93 т.14 от НК, но само досежно обвързване на този текст с минимална работна заплата или с друг индекс, който се променя съобразно икономическата обстановка в страната, а не е обосновано в период на предполагаема бъдеща инфлация фиксирането на определен паричен размер. За определяне на тези рамки следва да има обосновано становище на експерти в областта и на данъчното, и на наказателното право.

6. Считаме, че не е необходима промяна и добавяне на нова т.6 на чл.148 от НК, тъй като формулировката на т.2 предвижда и предложените начини на разпространяване на обида. Досежно разпространението на интимни изображения без съгласие на заснетия, би могло да се криминализира само ако е разпространено публично.

7. /9, както е посочено в предложението/ Не възразяваме за завишаване размера на глобата, но възразяваме на завишаване на наказанието, тъй като деянието се извършва обикновено между близки помежду си лица.

8. /10/ В текста на чл.219 ал.1 от НК е направено уточнението „стопанство или предприятие“, което е достатъчно да се определи предмета на посегателство. Считаме че предвидените наказание и глоба са адекватни.

9. /11/ Не възразяваме за създаването на нова т. 8 в чл.255 ал.1 от НК

10. /12/ Не възразяваме за предложението за чл.282б ал.1 от НК при по-подробни обосновани мотиви на предложителя.

11. /13/ Не възразяваме на предложенията направени за чл.319ж и чл.319з от НК, но предложението за чл.319 от НК е в колизия с предложението по т.6 за промяна в чл.148 от НК. Следва предложителите да посочат кое от двете предложения поддържат

12./14/ По отношение на промяната на чл.93 т.3 считаме, че е налице колизия, но предложеното решение няма да доведе до разрешаване на проблема, тъй като е неясно как процесуално ще се установи, че е налице предшествено упражняване на насилие.

13. /15/ Резонно е направеното предложение за промяна в чл.132,ал.1 т.3 от НК.

14. /16/ Не възразяваме за допълнение на чл.144 ал.2 от НК.

15. /17/ Не възразяваме за добавяне на квалифициращ състав за пр. по чл.149 ал.1 от НК, но не намираме предложението за повишаване размера на наказанието „лишаване от свобода“ за обосновано.

16. /18/ Не възразяваме за премахване на минимума на чл.172 б ал.1 от НК поради прецизиране на възможността с какви цели и в какви размери се използват посочените обекти на закрила.

17. /19/ Не възразяваме срещу предлаганата промяна в чл.132 ал.1 от НК.

18. /20/ Твърдо възразяваме срещу обосновката за промяна на чл.183 ал.1 от НК. Средствата за издръжка на малолетните и непълнолетни лица са жизненоважни за техния живот, изхранване, обучение и развитие. В повечето случаи, родителят, който не получава помощ от другия родител няма достатъчно средства и възможност сам да ангажира адвокат, който да инициира процес от негово име. Прехвърлянето на този вид престъпление от страна на общественния обвинител, каквато се явява прокуратурата към родителя, който и без това изпитва трудности за отглеждане на децата си, е бягство от отговорност на държавата към най-ценния национален капитал: децата.

19. /21/ Предложението за промяна на чл.218б е обосновано и в двата му варианта.

20. /22/ Основният текст по чл.294 ал.1 от НК предвижда наказание „лишаване от свобода“ до 5 години. Не възразяваме срещу създаване на допълнителна ал.5, но считаме, че предложеното наказание в размер от 5 до 12 години е твърде завишено и необосновано.

21. /23/ Не възразяваме за декриминализиране на деянието по чл.227б от НК.

22. /24/ Не възразяваме предложението за допълнение на чл.234 ал.3 от НК.

23. /25/ Не възразяваме и срещу предложените промени в чл.256 ал.1 от НК, като споделяме изводите за промени в посочените текстове.

24. /26/ Не възразяваме и за направеното предложение за предвиждане на квалифициращ състав по отношение на дейци без правоспособност по чл.342, чл.343 и чл.343б от НК.

25. /27/ Възразяваме за направеното предложение за декриминализация на чл.345 ал.1 и ал.2 от НК. Преценката дали да се наложи административно наказание или да се инициира наказателно производство би следвало да се решава при всеки конкретен случай.

Уважаеми дами и господа,

Надяваме се да се запознаете подробно с изложеното тук и да се съобразите с професионалното становище на адвокатите-практически упражняващи дейността по защита на организациите и физическите лица – извършители и потърпевши от престъпление субекти.

Становището е изготвено от членове на СНЦОП “Обединение на свободните адвокати“ за сведение на членовете на ГС към ВСС и е депозирано за заседание на 23.01.2026 г.

Гр. София

22.01.2026 г.